

Høgskolen i **Hedmark**

LUNA

Joakim Bang

Bachelor-oppgave

Muntlige ferdigheter – digitale hjelpemidler som kilde til utvikling

English Oral Skills – digital tools as a source for development

GLU 5-10 2012

Vår 2015

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket

JA NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage

JA NEI

Norsk sammendrag

Tittel: Muntlige ferdigheter – digitale hjelpemidler som kilde til utvikling

Forfatter: Joakim Bang

År: 2015

Sider: 37

Emneord: engelsk, muntlige ferdigheter, digital.

Sammendrag:

Denne kvalitative oppgaven bygger på problemstillingen ”Hvordan kan digitale hjelpemidler fremme elevenes muntlige ferdigheter i engelskfaget?”

Oppgaven undersøker hvordan tre lærere ved en ungdomsskole tar i bruk digitale hjelpemidler for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter i engelsk, og drøfter deres metoder opp mot teori knyttet til hvordan vi lærer språk og motivasjon. Det kommer frem i undersøkelsen at de fleste lærerne tar i bruk digitale hjelpemidler først og fremst for å variere undervisningen, og med basis i teorier forsøker oppgaven å finne flere grunner for hvorfor og hvordan digitale hjelpemidler skal tas i bruk.

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: English oral skills – digital tools as a source for development.

Author: Joakim Bang

Year: 2015

Pages: 37

Keywords: english, oral skills, digital.

Summary:

This paper is based on the research question: "How can digital tools be used to develop the students's oral skills in english"

The paper studies how three teachers at a secondary school uses digital tools to develop the students's oral skills in english, and discusses their methods in light of theories concerning how we learn language and motivation. Through interviews with the teachers it is brought to light that they mainly use digital tools with the purpose of bringing variation to their lessons. Based on theory this paper tries to find further reasons for using digital tools, asking questions about how and why we should use them.

Forord

Skolen har i dag, som resten av samfunnet vi lever i, til en viss grad blitt digitalisert. Digitale ferdigheter har inntatt en sentral posisjon i læreplanen, og det forventes at vi som lærere tar i bruk digitale hjelpemidler i undervisningen. Denne oppgaven er blitt til som et resultat av min brennende interesse for engelskfaget og fordi jeg er interessert i *hvordan* vi kan dra nytte av alle mulighetene den digitale revolusjonen har åpnet for. Inntrykket jeg har fått i løpet av min egen praksis, samtaler med praksislærere og medstudenter, er at digitale hjelpemidler er noe vi som lærere først og fremst bruker for å variere undervisningen. Hvis min fremtidige praksis skal være tilfredsstillende må jeg da kunne begrunne bruken bedre enn dette?

Jeg vil særlig takke veilederen min, Marit Elise Lyngstad, for hennes hjelp med å få denne oppgaven presentabel. Med sine gode bidrag, råd og en enorm tålmodighet for stadig forskjøvnede frister og forsinkede innleveringer kan jeg trygt si at denne oppgaven aldri ville blitt til uten hennes hjelp. Jeg vil også takke informantene for at de tok seg tid til å stille opp og bidra med å besvare problemstillingen, og medstudentene som gjennom hele prosessen har hjulpet meg med å formulere forståelige setninger.

Joakim Bang

Hamar, 22.5.2015

Innhold

NORSK SAMMENDRAG	3
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	4
FORORD	5
INNHold	6
1. INNLEDNING	8
1.1 PROBLEMSTILLING	8
1.2 OPPBYGNING	8
2. TEORI	10
2.1 MUNTlige FERDIGHETER I ENGELSKFAGET	10
2.2 DIGITALE HJELPEMIDLER	11
2.3 SECOND LANGUAGE ACQUISITION	11
2.4 MOTIVASJON OG DIGITALE HJELPEMIDLER	15
3 METODE	17
3.1 INTERVJU SOM METODE	17
3.2 UTVALG OG GJENNOMFØRING	17
3.3 FALLGRUVER	18
4. RESULTATER	20
4.1 FELLESTREKK	20
4.2 UNDERVISNINGSMETODER	20
5. DRØFTING	22
5.1 KILDER OG ROLLEMODELLER	22
5.2 LÆRERNES METODER	23
5.3 MOTIVASJON OG DIGITALE HJELPEMIDLER	25

---

6. KONKLUSJON	27
LITTERATURLISTE	29
VEDLEGG	30

1. Innledning

Digitale ferdigheter fikk i 2006 en sentral plass i norsk skole gjennom innføringen av de grunnleggende ferdighetene. Denne innføringen har ført til at skolene er blitt forpliktet til å ta del i og forholde seg til den samme hverdagen resten av samfunnet befinner seg i. Dette åpner for både nye muligheter og utfordringer i alle skolens fag. I denne oppgaven vil jeg undersøke hvordan digitale hjelpemidler, som det blir flere og flere av, kan berike undervisningen i engelskfaget. Engelsk er tverrfaglig av natur, og dreier seg ikke bare om det engelske språket, det er også i stor grad samfunnsfaglig. Det er gjennom digitale hjelpemidler de fleste mennesker tar del i et internasjonalt samfunn, og på verdensbasis skjer det meste av den digitale kommunikasjonen nettopp på engelsk.

Siden kommunikasjon er en sentral del av engelskfaget har jeg videre valgt å begrense oppgaven til å omhandle muntlige ferdigheter. Muntlighet kreves ofte av elevene i klasserommet, på ferie eller hjemme på rommet når de kommuniserer med venner og bekjente over internett. Grunnen til at jeg har valgt dette fagområdet er fordi jeg mener min egen undervisningspraksis ikke er tilfredsstillende når det kommer til digitale ferdigheter. Å lære bort engelsk gjennom bruk av digitale hjelpemidler mener jeg er et område som er verdt og utforske. Med mer gjennomtenkt og målbevisst bruk av ny teknologi i undervisningen vil elevene få et høyere læringsutbytte. Dette vil jeg påstå gjelder både bruken av digitale hjelpemidler, men også undervisning der målet er å utvikle muntlige ferdigheter.

1.1 Problemstilling

På bakgrunn av innledningen har jeg kommet frem til følgende problemstilling for oppgaven:

Hvordan kan digitale hjelpemidler fremme elevenes muntlige ferdigheter i engelskfaget?

Videre vil jeg påpeke at oppgaven er avgrenset til elever i ungdomsskolen.

1.2 Oppbygning

Oppgaven består av de seks hovedkapitlene innledning, teorikapittel, metodekapittel, resultater, drøfting og konklusjon. Innledningen presenterer oppgaven, problemstillingen og

avgrensningene for oppgaven. I teorikapittelet er det valgt ut teori om muntlige ferdigheter, digitale hjelpemidler, hvordan vi lærer språk og motivasjon. Metodekapittelet tar for seg og begrunner metodene som er blitt brukt i innsamlingen av empiri, hvordan innsamlingen foregikk og eventuelle fallgruver i prosessen. Empirien blir deretter presentert i et eget kapittel, før den drøftes og settes opp mot teorien i kapittel 5. Til slutt prøver jeg å konkludere og svare på problemstillingen i kapittel 6.

2. Teori

For å besvare problemstillingen kreves det et teoretisk grunnlag som omfavner muntlige ferdigheter, digitale hjelpemidler i skolen, grunnleggende prosesser i språklæring og motivasjon. Teori knyttet til disse fagfeltene vil bli presentert her.

2.1 Muntlige ferdigheter i engelskfaget

Muntlige ferdigheter i engelsk er å kunne lytte, tale og samhandle ved å bruke det engelske språket. Det betyr å vurdere og tilpasse uttrykksmåter til formål, mottaker og situasjon. Det innebærer videre å lære om sosiale konvensjoner og omgangsformer i engelskspråklige land og i internasjonale kontekster. Utvikling av muntlige ferdigheter i engelsk innebærer å bruke det muntlige språket gradvis mer presist og nyansert i samtaler og i andre typer muntlig kommunikasjon. Videre innebærer det å lytte til, forstå og drøfte forskjellige emner og problemstillinger for å tilegne seg fagkunnskap. Det innebærer også å kunne forstå varianter av muntlig engelsk fra forskjellige deler av verden. (Utdanningsdirektoratet, 2013)

Muntlige ferdigheter står sentralt i engelskfaget på grunn av de praktiske applikasjonene av ferdigheten, nemlig kommunikasjon. Det er viktig å merke seg at lytting også inngår under muntlige ferdigheter, og dette er svært viktig i språkfag. Elever har et behov for å lytte til "input" før de vil være i stand til å begynne å snakke engelsk (Drew & Sørheim, 2009). Elever som begynner på ungdomsskolen har allerede hørt mye engelsk gjennom for eksempel TV, filmer, lydopptak på skolen eller spill.

Muntlige ferdigheter i engelsk har fått høyere status i skolen i nyere tid. Det er blitt mer vanlig å reise, og impulser fra utlandet treffer elevene allerede i en tidlig alder. Før begrenset muntlighet seg gjerne til å svare på spørsmål fra boken eller oversettelse, men i dag er det kommunikasjon som er i fokus, gjennom for eksempel presentasjoner, diskusjoner, dramatiseringer og rollespill (Drew & Sørheim, 2009). Viktigheten av å kunne kommunisere kommer også tydelig frem i fagets kompetansemål, og *muntlig kommunikasjon* er en egen overskrift under kompetansemålene etter 10. årstrinn, og inneholder mål som å "uttrykke seg med flyt og sammenheng tilpasset formål og situasjon" og "uttrykke seg og begrunne egen mening om forskjellige emner" (Utdanningsdirektoratet, 2013).

2.2 Digitale hjelpemidler

Digitale hjelpemidler har fått en større og større plass i skolen, og hjelpemidler som interaktive tavler, nettbrett og datamaskiner samt digitale læringsplattformer er til stede i de fleste klasserom. Allikevel er det lite forskning som sier noe om hvordan denne teknologien skal brukes i engelskfaget (Davies, 2007). Læreplanen i engelsk sier at bruk av digitale verktøy "gir mulighet for autentisk bruk av språket og åpner for flere læringsarenaer for faget" (Utdanningsdirektoratet, 2013), men som Davies påstår i sin studie nytter det ikke å si at det er "mye" man kan bruke digitale verktøy til – det er et behov for mer spesifikke eksempler enn dette (Davies, 2007).

Det finnes flere fallgruver knyttet til bruk av digitale hjelpemidler i undervisningen. Vanskeligheter for å navigere seg gjennom nesten uendelige mengder informasjon, mangel på motivasjon og faren for å bli distrauert er alle faktorer som spiller inn når lærere og faglitteratur diskuterer digitale hjelpemidler. Dette vil jeg derimot ikke fokusere på i denne oppgaven. I stedet vil jeg stille spørsmål om det er eksplisitte fordeler ved å bruke digitale verktøy i engelskundervisningen, som *ikke* kan oppnås gjennom tradisjonell undervisning?

Gjennom en av Chris Davies studier, der elever ved en engelsk skole skulle rekonstruere scener fra Macbeth ved hjelp av et digitalt verktøy, fant han at dette hjelpemiddelet var unikt i dets evne til å "encourage the development of half-formulated internal thoughts into a line of argument capable of being expressed to an external audience [and] offered more than simply getting-the-job-done functionality" (Davies, 2007). Enkelte digitale hjelpemidlers visuelle egenskaper gir med andre ord elevene en annen måte å formulere seg på (eller gjennom), og studien viste at dette hjalp elevene til å sette ord på tanker og inntrykk de ikke klarte tidligere (Davies, 2007).

2.3 Second Language Acquisition

Second Language, eller andrespråk, refererer til å lære seg et språk *etter* å ha lært morsmålet (Gass & Selinker, 2008). "Sometimes the term refers to the learning of a third or fourth language. The important aspect is that SLA refers to the learning of a nonnative language *after* the learning of the native language." (Gass og Selinker, 2008, s.7). Denne oppgaven vil fokusere på elever med norsk som morsmål som lærer engelsk som sitt språk nummer to.

Når det kommer til innlæring av et andrespråk snakker vi ofte om bevisst læring og tilegnelse. Tilegnelse av et språk er det fenomenet som best speiler hvordan de fleste barn lærer morsmålet: "Their instinct - the mental capability we are all born with - acts upon the language they hear and transforms it into a knowledge of the language and an ability to speak it." (Harmer, 2007, s.49) Selv om denne prosessen avtar med alder har teoretikere fra så tidlig som 1921 forsøkt å finne måter å bringe denne prosessen inn i andrespråksundervisningen (Harmer, 2007). Disse teoriene faller inn under fagfeltet Second Language Acquisition (SLA). Kort forklart forsøker teorier innenfor SLA å forstå de underliggende prosessene som spiller inn når et menneske lærer et andrespråk (Gass & Selinker, 2008). Denne oppgaven vil ikke forsøke å beskrive Second Language Acquisition i sin helhet, men fokusere på én teori som er relevant.

Et av problemene med feltet i sin helhet er at det er av interesse for tre forskjellige disipliner: Lingvistikk, psykologi og sosiokulturelle perspektiver. De tre disiplinene fokuserer på forskjellige aspekter, stiller forskjellige spørsmål, bruker forskjellige fremgangsmåter og får naturlig nok forskjellige resultater (Saville-Troike, 2009, Gass & Selinker, 2008). Gass og Selinker (2009) har forsøkt å forene disse tre disiplinene i én modell bestående av fem stadier, som det i dette kapittelet vil gjøres rede for. Senere vil det drøftes hvordan modellen kan brukes for å forklare elevens muntlige utvikling. De fem stadiene i Gass og Selinkers modell er bevisstgjørende input, forstått input, inntak, integrering og produksjon.

Bevisstgjørende input ("Apperceived input") er det første stadiet i modellen. En elev kan møte store mengder input i løpet av en dag, men hvis det skal skje en læringsprosess må eleven legge merke til *noe* ved språket den blir utsatt for: Innputtet blir filtrert. Det finnes flere faktorer som avgjør om en elev vil legge merke til språklige elementer, det mest åpenbare er frekvens. Hvis noe gjentas ofte nok for eleven vil dette mest sannsynlig bli lagt merke til. Det motsatte kan tenkes for mer avanserte lærende – han eller hun legger merke til noe fordi det er nytt (Gass & Selinker, 2008). Det sosiale er også en viktig faktor. Her inngår for eksempel sosial distanse, status, motivasjon og holdninger. "If a learner feels psychologically or socially distant from the target language community, the language input will not be available to that learner." (Gass & Selinker, 2008, s.483). "Target language" viser her til språket man ønsker å lære seg, for eksempel engelsk. I klasserommet er det vanskeligere å distansere seg fysisk fra språket, men en elevs holdninger til faget eller at han eller hun ikke ser nytten av det kan påvirke hvorvidt nytt språk blir lagt merke til. Elevens

---

oppmerksomhet spiller også en viktig rolle. Det finnes mange grunner til at en elev ikke retter oppmerksomheten mot språket den blir utsatt for, eller at språket ikke fanger elevens oppmerksomhet, men uten oppmerksomhet vil ikke eleven fange opp den nødvendige "mismatchen" mellom dens eget, integrerte språk og språket den blir utsatt for (Gass & Selinker, 2008). Den siste faktoren som avgjør om noe blir lagt merke til er eksisterende kunnskap, for eksempel kunnskap om morsmålet eller andre språk, allerede eksisterende kunnskap om andrespråket eller "universelle" språkregler (for eksempel at alle språk har grammatiske regler, eller at mange språk har et minstekrav for at en struktur skal kalles en setning) (Gass & Selinker, 2008). Det er en viss enighet blant forskere innenfor SLA-feltet at de fleste mennesker er i besittelse av denne typen kunnskap (Saville-Troike, 2009, Gass & Selinker, 2008).

Forstått input ("Comprehended input") er neste steg i modellen. Som vi har sett er ikke alt input bevisstgjørende, og det er heller ikke alt det bevisstgjorte innputtet eleven forstår. Forståelse kan foregå på to nivåer: Betydning og struktur (Gass & Selinker, 2008). En elev kan forstå budskapet i en setning, men forståelsen kan også kunne ut i en mini-lingvistisk analyse – for eksempel kan eleven legge merke til noe spesielt med denne typen setning, og få en forståelse av det syntaktiske eller fonologiske mønsteret (Gass & Selinker, 2008). Forståelse kan ikke foregå i et vakuum, og faktorene for om noe vil være bevisstgjørende input kan også trekkes inn når vi diskuterer om input vil bli forstått. Spesielt vil eksisterende kunnskap spille en rolle: "One needs a place to attach new information and one needs some basis for the analysis of new information." (Gass & Selinker, 2008). For eksempel kan en norsktalende elev som er relativt uerfaren i engelsk høre setningen "It's pretty". Forståelse av *struktur* i dette tilfellet vil innebære en analyse av setningen, og en forståelse av at engelske setninger for eksempel består av subjekt og verb, eller at "It's" egentlig er to ord trukket sammen til ett. Forståelse av betydning innebærer en forståelse av større og mer komplekse mønstre, fra riktig bruk av fraser og idiomer til retorikk eller regler for formelle brev.

Inntak ("Intake") handler om å assimilere lingvistisk materiale. Det skiller seg fra input da grammatikk utformes i dette stadiet. Eleven utformer grammatikken ved hjelp av hypoteser: de lages, testes, forkastes eller modifiseres og bekreftes (Gass & Selinker, 2008). Siden prosessen skjer med et grunnlag i eksisterende kunnskap vil det ofte være nødvendig for den lærende å enten modifisere en hypotese flere ganger eller utstøte den før språket vil oppfattes som "korrekt" av andre. Det er også nødvendig å være oppmerksom på at bekreftelse av en

hypotese skjer internt av den lærende, og at en bekreftet hypotese ikke trenger å være korrekt. For å ta opp igjen eksempelet brukt tidligere kan en elev etter å ha hørt setningen "It's pretty" utforme en hypotese om at engelske setninger kan ha formen *subjekt+adjektiv*. I elevens ører høres den sammentrukne formen "it's" ut som pronomenet "it" med et suffiks. Senere kan eleven se den skrevne formen eller lære om sammentrukne former i en skoletime og stille spørsmål ved hypotesen.

Integrasjon ("Integration") handler om ens egen språklige utvikling, og er en konsekvens av inntak. Det er viktig å være klar over at Second Language Acquisition er en dynamisk og interaktiv prosess, og integrasjon kan ikke ses på separert fra hverken *forstått input* eller *inntak*. Det er fire mulige resultater etter at en elev har forstått input (Gass & Selinker, 2008). Den første har vi allerede behandlet, nemlig bekreftelse eller forkastelse av en hypotese. Mulighet nummer to er også et resultat av den lærendes inntak, uten at det er foretatt endringer dens grammatikk. Informasjonen han eller hun har fått fra innputtet er allerede en del av grammatikken, og derfor har ingen endring funnet sted. Informasjonen har derimot blitt brukt for å styrke en allerede eksisterende hypotese eller bekrefte den på nytt, noe som er en nyttig del av prosessen for å bruke et språk flytende (Gass & Selinker, 2008). Begge disse prosessene foregår under inntak-stadiet, men resulterer i integrasjon (Gass & Selinker, 2008). De to siste mulighetene er relatert til elevens forståelse av innputtet. Forståelse er ikke absolutt, og kan foregå på flere nivåer. Om en elev har oppnådd en viss grad av forståelse kan innputtet bli lagt til *oppbevaring*. Gass og Selinker bruker et konkret eksempel:

A Spanish-speaking ESL student had heard the word *so* in the following sentence: *So, what did you do yesterday?* The student could neither figure out what it meant nor how to use it and asked a direct question in an ESL class as to the meaning. (Gass & Selinker, 2008, s.488)

Eleven hadde med andre ord lagret informasjonen slik at det senere kunne integreres. Den siste muligheten er at innputtet ikke blir brukt i det hele tatt, for eksempel hvis man ikke har oppnådd et brukbart nivå av forståelse.

Produksjon i en språksammenheng kan ses på som et avsluttende steg i læringsprosessen – eleven har integrert et element i sin språkforståelse, og bruker det for å produsere tale eller skrift. Produksjon er derimot ikke bare et resultat av en læringsprosess, men også en sentral del av læringsprosessen. Uten produksjon trenger eleven bare å forholde seg til betydningen

---

av det den har hørt, uten å tenke over språklige strukturer som blir brukt (Gass & Salinker, 2008). Swain påstod at produksjon "may force the learner to move from semantic processing to syntactic processing" (sitert i Gass & Selinker, 2008, s. 326). Det er med andre ord gjennom produksjon eleven lærer seg at forståelse av språk betyr mer enn bare å forstå betydning, det er også nødvendig å forstå (strukturen). Dette synet på produksjon skaper en feedback loop tilbake til både inntak og forstått innputt – produksjon lar eleven teste hypoteser, og gjennom forkastelse eller et behov for å modifisere blir eleven nødt til å legge mer til enn bare budskapet fra språket det blir utsatt for (Gass & Selinker, 2008).

Denne modellen beskriver hvordan elevers møte med input og deres egen produksjon av språk fører til språklæring. Dette kan knyttes til både muntlige ferdigheter og digitale hjelpemidler. Digitale hjelpemidler som internett er en kilde til nesten uendelige mengder input, og det meste av daglig kommunikasjon på engelsk skjer muntlig, altså er det gjennom sin bruk av muntlige ferdighetene elevene ofte produserer språk.

2.4 Motivasjon og digitale hjelpemidler

Motivasjonsteori er et stort felt, og det finnes flere teorier som forsøker å forklare hvorfor og hvordan elever motiveres. Mest relevant for denne oppgaven er Banduras sosialkognitive tilnærming om forventning om mestring. Her trekkes både forventinger om å nå et mål og verdien av å nå dette målet fram. (Manger, 2013). Forventningen om å mestre en oppgave kaller han *self-efficacy* – "... en elevs oppfatning av sin personlige kompetanse eller effektivitet når han eller hun stilles overfor en bestemt oppgave ..." (Manger, 2013). En elev med høy forventning til å mestre vil allikevel holdes tilbake om han eller hun ikke ser verdien av å mestre oppgaven.

Digitaliseringen av skolen er dermed ikke bare en bidragsyter for å forbedre elevenes grunnleggende ferdigheter, men også en viktig faktor for å minske avstanden mellom skolen og elevens hverdag. Ved å trekke inn elementer elevene vanligvis møter i sin hverdag, for eksempel Youtube, kommunikasjon over nett og lignende i engelsktimene vil elevene lettere se verdien av å mestre språket. Med en mindre avstand mellom skolebenken og virkelighet vil elevene lettere se nytten av å nå målene, og her spiller digitale hjelpemidler en nøkkelrolle i dagens skole.

Elevers oppfatning om egen kompetanse og dens betydning i andrespråksklasserommet bringes frem av Thorne, Black & Sykes (2009) der de diskuterer et studie av engelsklærende elevers deltakelse i et "fan fiction community" på fritiden (Thorne et.al. 2009). Et "fan fiction community" er et fellesskap på nett der brukere deler historier. Historiene er basert på eksisterende kultur, setting, karakterer, handlinger eller lignende, og brukerne bruker, modifierer og lager egne versjoner av dette for å skape og dele sine egne historier. Brukeren i studiet, Nanako, hadde emigrert fra Kina til USA, og la ut flere tekster der hun brukte et hybridspråk av engelsk, kinesisk, japansk samt tekst og bilder. Disse fikk hundrevis av tilbakemeldinger, for det meste i form av enten positiv støtte eller konstruktiv kritikk knyttet til språkbruk og tekstoppbygging. Nettbaserte fan fiction-fellesskap gjør det mulig for unge engelsklærende å utvikle seg språklig, og ikke minst gjennom kommentarer og feedback fra andre brukere å oppleve en høyere grad av *self-efficacy* enn de ville i et tradisjonelt klasserom ifølge Rebecca W. Black (referert i Thorne et.al. 2009). Gjennom sin bruk av digitale hjelpemidler opplevde eleven mestring i engelsk, noe hun ikke gjorde i samme grad på skolen. Følelsen av å mestre engelsk førte til motivasjon hos eleven, en motivasjon hun ikke opplevde på skolebenken grunnet nettopp mangelen på mestring der. Selv om denne studien tok for seg en elev som mestret engelsk gjennom skriftferdigheter kan budskapet gjelde også for muntlige ferdigheter: Elevenes egen aktivitet på digitale arenaer kan lede til mestring de ikke opplever i skolen, og dette kan føre til at de blir motivert for å fortsette med faget.

3 Metode

I samfunnsvitenskapelig forskning skiller man mellom kvalitativ og kvantitativ metode. Mens kvantitativ metode kartlegger utbredelsen av et fenomen, for eksempel ved hjelp av et spørreskjema, lar en kvalitativ tilnærming forskeren finne ut av kvaliteter eller kjennetegn ved fenomenet. Derfor har jeg med bakgrunn i problemstillingen – Hvordan kan digitale hjelpemidler fremme elevenes muntlige ferdigheter i engelskfaget? - valgt en kvalitativ tilnærming til innsamlingen av informasjon. I denne oppgaven har jeg valgt å bruke intervju som metode. I et intervju er det mulig å stille oppfølgingsspørsmål og skape en dialog mellom informanten og forskeren, en mulighet man ikke har ved bruk av kvantitative metoder. En kvalitativ tilnærming til innsamling av data anser jeg derfor som mer hensiktsmessig da intervjuet dreier seg om informantenes egne erfaringer og tanker.

3.1 Intervju som metode

Formålet med intervjuene er å avdekke informasjon knyttet til hvordan IKT kan berike engelskundervisningen med fokus på muntlige ferdigheter. Jeg har derfor valgt et semistrukturert intervju. I et semistrukturert intervju vil det være mulig å hoppe frem og tilbake mellom temaer, og informantene vil selv kunne bringe frem nye emner. Intervjuet kan også tilpasses de ulike informantene (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011). I et semistrukturert intervju brukes ofte en intervjuguide, noe jeg også brukte under gjennomføringen av intervjuene. Ved bruk av en intervjuguide har både forskeren og informanten forhåndsbestemte temaer og spørsmål å forholde seg til. Siden guiden hele tiden er åpen for endring gir derfor et semistrukturert intervju både fleksibilitet og en viss grad av standardisering (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011). Intervjuguiden ligger vedlagt (Vedlegg 1).

3.2 Utvalg og gjennomføring

En av ulempene ved intervju er at datamengden oftest blir langt større enn ved bruk av kvantitative metoder (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011). Informantene ble plukket ut blant lærerkollegiet ved én ungdomsskole. Da alle intervjuene måtte utføres i løpet av en kort periode valgte jeg å intervju 3 lærere med engelsk som fag, fordelt mellom 8-10. trinn.

Lærerne ble intervjuet hver for seg, og hvert intervju tok mellom 30 og 45 minutter. Intervjuene ble foretatt på skolen og i skoletiden på et ledig kontor og uten forstyrrelser. Det ble brukt en intervjuguide, og intervjuet ble dokumentert gjennom notater tatt av intervjueren (Vedlegg 2, 3 og 4).

3.3 Fallgruver

Ved å bruke intervju som metode er det flere fallgruver det er viktig å være bevisst på, både under gjennomføringen av intervjuet og i det videre arbeidet etter at intervjuet er avsluttet.

Under intervjuet er det flere faktorer som kan påvirke informanten og svarene forskeren får. Blant annet nevner Johannessen, Tufte & Christoffersen at den innledende fasen der prosjektet legitimeres, hvordan intervjueren blir oppfattet av informanten og rammen for intervjusituasjonen (sted, tid og atmosfære) alle er faktorer intervjueren må vurdere (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011).

I tillegg er det flere utfordringer knyttet til evalueringen av forskningsoppleggets kvalitet ved bruk av kvalitativ metode. De samme kravene om reliabilitet som stilles til kvantitative undersøkelser er ofte lite hensiktsmessige å stille til et kvalitativt intervju da en samtale ikke er en strukturert datainnsamlingsteknikk, og informasjonen ofte farges av forskerens verdier og konteksten. For å styrke reliabiliteten kan forskeren derimot redegjøre grundig både for konteksten for intervjuet og fremgangsmåten som er blitt tatt i bruk. Ved en detaljert beskrivelse av dette er det også nyttig for forskeren å være kritisk til ens egne "tidligere erfaringer, skjevheter eller avvik, fordommer og oppfatninger som kan påvirke fortolkningen og tilnærmingen til prosjektet" (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s.232). Om dette gjennomføres skikkelig vil prosjektets objektivitet styrkes.

Det er også viktig å være bevisst på at intervjuene ikke ble tatt opp, den eneste dokumentasjonen består av intervjuerens egne notater. Dette fører til to utfordringer: For det første vil ikke notatene være like detaljerte som en transkribering av opptak. Det er derfor større rom for tolkning av hva intervjuobjektet har sagt og hvordan han eller hun har sagt det. Dette gjør det vanskeligere å etterprøve og kvalitetssikre resultatene. Den andre utfordringen er at siden intervjueren har måttet fokusere på å skrive ned hva informanten har sagt er det enkelte elementer som kan ha blitt misforstått eller ikke oppfattet i det hele tatt. Intervjueren har ikke kunnet fokusere fullt på hva informanten har å si. Muligheter for

---

oppfølgingsspørsmål kan også ha blitt forbigått enkelte ganger da intervjueren har fokusert for mye på å skrive ned hva som har blitt sagt, i stedet for å spille videre på dette.

4. Resultater

I dette kapittelet vil jeg presentere resultatene jeg kom frem til gjennom intervjuene. Jeg vil først trekke frem de generelle fellestrekkene mellom lærerne angående deres syn på digitale hjelpemidler og muntlige ferdigheter, for så å trekke frem de svarene og forslagene til konkrete metoder som er mest relevante for oppgaven.

4.1 Fellestrekk

Det er enighet mellom de tre lærerne om at muntlige ferdigheter er en av de mest sentrale og viktigste ferdighetene i engelskfaget. Å være flink til å prate engelsk er helt nødvendig for direkte kommunikasjon, og det er den mest sentrale ferdigheten elevene må beherske for å bruke engelsk utenfor klasserommet. Lærerne mener at selvtillit er svært viktig for elevenes muntlighet, og fra 8. klasse oppfordrer de og legger til rette for at elevene skal delta muntlig i klasserommet.

Når det kommer til digitale hjelpemidlers rolle og deres egen bruk av disse er lærerne enige om spesielt to momenter: Digitale hjelpemidler egner seg godt som et virkemiddel for å oppnå variasjon i undervisningen, og det krever god planlegging for at elevenes læringsutbytte skal være tilfredsstillende. Det er også enighet om at elevene eksponeres for mye engelsk gjennom deres egen bruk av digitale hjelpemidler, på skolen og i hjemmet, men det er ikke klart for lærerne hvordan de eventuelt kan dra nytte av dette faktumet i undervisningen uten å miste effektiviteten de opplever at "tradisjonell" undervisning inneholder.

4.2 Undervisningsmetoder

Da lærerne ble spurt om de kunne tenke seg noen konkrete metoder man kan bruke for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter digitalt var språklab og opptak av leselekser to metoder som ble tatt opp av alle tre. Bruk av språklab var kanskje det mest spesielle da skolen ikke hadde dette, og det virket heller ikke som om noen av lærerne hadde noen spesielle erfaringer knyttet til bruk av språklab ved andre skoler. Allikevel var dette det første forslaget fra både Lærer 1 og Lærer 2, og de mente det ville være til stor hjelp for elevenes muntlige ferdigheter dersom de kunne ta opp seg selv og lytte til dette etterpå. Lærerne

---

mente at dette ga elevene en mulighet til å rette opp i feil der og da, enten ved hjelp av korrigerer fra læreren eller ved selvkorrigerer. Å ta opp enten leselekser eller svar på oppgaver for så å levere inn på skolens digitale læringsplattform (itslearning) har likhetstrekk med hvordan lærerne ville bruke språklåben. Ved bruk av denne metoden ville det ta lengre tid mellom utførelsen av oppgaven og lærerens tilbakemeldinger, men det kom frem at elevene kanskje ville være mer bevisste rundt sin egen uttale under et innleveringsarbeid enn de ville vært i klasserommet.

Lærer 1 trakk frem en metode som går på elevenes generelle språkforståelse. I eksempelet han brukte kommenterte han at det hender elevene ikke forstår engelsken de hører i musikk, og han foreslo å dele ut sangtekster som passet til elevenes språklige nivå. Disse kunne hjelpe elevene til å høre hva vokalistene faktisk synger. Han foreslo også at elevene kunne lage egne kortfilmer med temaet "english in your everyday life" for å ta i bruk et bredere og mer folkelig vokabular enn det de lærer av tekstene som tas i bruk i skolen. Lærer 3 hadde også et forslag til aktivitet (som læreren ikke hadde forsøkt i praksis) som går på nettopp dette å bruke et "naturlig" vokabular, nemlig å opprette kontakt med en skole i utlandet. Hva denne kontakten skulle innebære, for eksempel om det var snakk om skriftlig eller muntlig kommunikasjon og hva det skulle kommuniseres om hadde ikke læreren vurdert (ennå). Allikevel er det en interessant metode jeg vil drøfte senere da den til en viss grad flytter kommunikasjonen ut av klasserommet og dermed kan gjøre den mer "naturlig". Selv om elevene kanskje vil befinne seg inne i klasserommet mens de snakker eller skriver til elevene ved partnerskolen foregår kommunikasjonen "utenfor" i den forstand at den ikke legges innenfor de samme fysiske rammene og involverer flere enn bare elevene i klassen.

5. Drøfting

Jeg vil i denne delen av oppgaven knytte det teoretiske grunnlaget opp mot resultatene som kom frem under intervjuene. Med utgangspunkt i Gass & Selinkers (2008) modell for Second Language Acquisition vil jeg foreslå hvordan skolen kan hjelpe elevene med å håndtere de store mengdene input de eksponeres for. Jeg vil også drøfte om det er noe som gjør undervisning med digitale hjelpemidler unikt og ta opp motivasjonsaspektet ved bruk av digitale hjelpemidler for å utvikle muntlige ferdigheter.

Sentralt i muntlige ferdigheter, enten det er snakk om å prate eller å lytte, ligger kommunikasjon. Mye av det teoretiske grunnlaget for denne oppgaven dreier seg om generell språklæring – dette inkluderer muntlige ferdigheter. Det vil være hensiktsmessig å se på utviklingen av en elevs muntlige ferdigheter i to utviklingsløp: Utvikling av de generelle språklige ferdighetene (uten tilstrekkelig beherskelse av språket vil det være umulig å kommunisere) og utviklingen av kommunikative ferdigheter som retorikk, bevissthet om hvilket publikum budskapet er rettet mot, å tilpasse språket til situasjonen og så videre.

5.1 Kilder og rollemodeller

Som det kommer frem i intervjuene og i læreplanen for engelsk (Utdanningsdirektoratet, 2013) gir internett ubegrenset tilgang til autentiske kilder. Det kan oppleves som en utfordring å navigere seg frem til hva som er relevant, men når dette først er oppnådd åpner det for flere muligheter enn om læreren bare skulle brukt lærebokverket. Hvordan kan så autentiske kilder brukes for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter?

Autentiske kilders brukbarhet kan drøftes opp mot Gass & Selinkers (2008) modell på flere måter. Lærerne mente denne typen kilder ofte virket mer relevant for elevene enn tekstene de kunne finne i læreboken. Lærerne mente også at de autentiske kildene ga elevene tilgang til flere rollemodeller enn bare læreren, enten gjennom lærebokens egne lydopptak til tekstene eller kilder hentet fra andre steder, for eksempel fra Youtube. En oppfattelse av at materialet er relevant har spesielt betydning for at prosessen for integrasjon skal starte gjennom *bevisstgjørende input*. Siden bevisstgjørende input er en intern prosess hos elevene kan den være utfordrende å jobbe metodisk med, men bruk av autentiske digitale kilder kan hjelpe til

---

å legge til rette for at elevene skal legge merke til noe ved innputtet. Dette er derimot ikke noe vi kan ta for gitt, og da bruk av digitale hjelpemidler fremdeles er nytt i skolen finnes ingen forskning som viser at input fra digitale autentiske kilder har en større effekt på elevenes språktilegnelse enn "tradisjonell" undervisning.

Flere rollemodeller for elevene er også noe digitale hjelpemidler gir tilgang til. Lærebøker kommer riktignok gjerne med lydopptak til de fleste tekstene der elevene ofte får høre talere med engelsk som morsmål, men antallet talere er ofte begrenset. Denne begrensningen er problematisk hvis man ønsker at elevene skal høre flere engelske dialekter enn de tradisjonelle, for eksempel Received Pronunciation og General American (eller andre dialekter fra de britiske øyer og USA). Å høre likheter og kontraster mellom forskjellige engelsktalende kan styrke elevenes muntlige ferdigheter. Om en elev hører at den samme frasen brukes av flere engelsktalende fra forskjellige steder i verden, på samme måte og i samme setting, kan han eller hun lage eller forsterke en allerede eksisterende hypotese om at dette er en frase som *aldri* sies eller brukes på en annen måte eller i en annen setting. På denne måten skjer det et *inntak* av materialet hos eleven. Samtidig kan kontraster mellom de talende fanges opp om det er noe eleven ikke har hørt før og "trigge" videre tanker om innputtet. Denne sammenligningen mellom forskjellige engelsktalende er et godt argument for å for eksempel sette opp regelmessig kontakt med en annen skole i utlandet. Gjennom muntlig kommunikasjon med engelsktalende elever i utlandet vil norske elever både måtte forholde seg til hvordan motparten snakker, men også gjennom egen produksjon reflektere over sitt eget språk og dialekt og sette dette opp mot hva de har hørt.

5.2 Lærernes metoder

Ved skolen intervjuene fant sted kom det frem at arbeidet med muntlige ferdigheter var noe man drev med hele tiden og at dette i hovedsak var basert på elevenes egen deltakelse i timene enten i plenum eller i gruppearbeid. Lærerne hadde også noen mer målrettede metoder knyttet til bruk av digitale hjelpemidler de enten brukte eller kunne tenke seg å ta i bruk.

Lærer 1 observerte at elevene ofte, spesielt tidlig i ungdomsskolen, mangler forståelse for innputtet de lytter til. Hans konkrete eksempel dreide seg om å arbeide med forståelsen for språket, å analysere tekster fra musikken elevene lytter til. Denne typen oppgave kan også ha en langvarig påvirkning. Om eleven allerede har eksisterende kunnskap om å analysere en

sangtekst eller gjennom denne typen arbeid har blitt vant til å lytte «ordentlig» etter når dens favorittvokalister synger vil dette også trolig påvirke hvorvidt eleven senere blir bevisst på nytt input fra sanger.

De tre lærerne hadde alle enten prøvd eller tenkt på å la elevene lese inn hjemmearbeid for så å levere det inn på itslearning. Begrunnelsen for denne typen arbeid var at elevene dermed måtte produsere noe muntlig hjemme og ikke bare på skolen. På denne måten ville det også bli lettere å kontrollere at arbeidet var gjort. Lærer 3 mente at elevene ville bli "tøffere" i klasserommet om de også trente på å prate inn i en mikrofon hjemme. Det kan godt tenkes at dette vil være tilfellet da øving kan høyne elevens forventning til mestring. Om en elev får mulighet til å øve muntlig hjemme kan dette øke hans eller hennes *self-efficacy*, som Bandura beskrev som oppfatningen av egen kompetanse (Manger, 2013). For noen elever kan "hjemme" være den eneste arenaen de får trent seg muntlig, nettopp fordi deres egen oppfattelse av kompetanse er så lav at de unngår muntlighet i timen.

Lærer 1 mente at det ville ligge en læreprosess i at elevene tok opp seg selv hjemme (spesielt med veiledning fra læreren), men gikk ikke nærmere inn på hva denne læringsprosessen ville innebære. Vi vet at produksjon er et viktig steg for å lære et andrespråk da det både er en arena for testing av hypoteser men også en prosess som tvinger eleven til å være bevisst på hvilke hypoteser han eller hun faktisk skal bruke, og Gass & Selinker trekker frem at produksjon er det viktigste leddet i læringsprosessen for å bevisstgjøre elevene på deres eget språk (Gass & Selinker, 2008). Lærerens rolle i en slik prosess vil naturlig være som en veileder i elevens arbeid med å modifisere (og bekrefte!) hypoteser med tilbakemeldinger til arbeidet. En oppgave som krever at eleven snakker engelsk inn i en mikrofon kan selv uten særlig veiledning være av betydning for elevens språklige utvikling da produksjon i seg selv vil påvirke elevens evne til å senere legge merke til og tyde input. Disse faktorene kan også overføres til bruk av språklab. Selv om lærerne ikke hadde egen erfaring ved bruk av språklab (da skolen ikke hadde en) er jo den enkleste formen for en språklab et rom der elever og læreren kan ta opp og høre på seg selv, og kommunisere med andre. Den største forskjellen ligger i den direkte kommunikasjonen mellom lærer-elev og elev-elev, i motsetning til om de skal ta opp noe hjemme og laste det opp. I en språklab vil læreren kunne veilede underveis i prosessen i stedet for i etterkant. I en slik setting vil det også være mulig for elever å lære av hverandre: Jeg har allerede snakket om hvordan kontraster og likheter i forskjellige taleres språk kan føre til utvikling av muntlige ferdigheter, dette gjelder også for kontraster og likheter mellom elevene selv.

Disse metodene tar først og fremst sikte på å utvikle elevenes språklige ferdigheter. En aktivitet som kombinerer både kommunikasjon og språklæring er Lærer 1s forslag om at elevene lager film, med fokus på elevens hverdag fremfor et faglig tema. Her er det elevenes vokabular som ligger sentralt i den muntlige språkutviklingen. Ett av problemene med det engelske læreverket er ifølge Lærer 1 at språket elevene møter der, og de nye ordene bøkene fokuserer på, ikke nødvendigvis er et språk elevene først og fremst bruker i hverdagen. Elevenes kommunikasjonsferdigheter står også sentralt i en slik type oppgave, og selv om kommunikasjon er en naturlig del av all form for muntlig aktivitet vil denne typen produksjon kunne kreve et bevisst fokus fra elevenes side angående hvordan de vil kommunisere sitt budskap for det aktuelle publikum.

5.3 Motivasjon og digitale hjelpemidler

Hittil har jeg drøftet lærernes metoder i lys av metodenes effekt på elevens språklæring og hvordan disse vil bidra til å utvikle muntlige ferdigheter. Et annet viktig element som må drøftes er derimot *motivasjon*. Motivasjon for faget og en følelse av at det er relevant vil være en sterk drivkraft for læring (Manger, 2013). Lærerne hadde varierende erfaring med bruk av digitale hjelpemidler, men samtlige brukte det først og fremst for å skape variasjon i undervisningen og dermed (mente de) øke motivasjonen for faget. Digitale hjelpemidler kan derimot føre til økt motivasjon for faget på flere måter enn å bare variere undervisningen.

Bruken av digitale hjelpemidler for å utvikle muntlige ferdigheter kan føre til en økt følelse av *mestring*. Metodene som dreier seg om at elevene skal uttrykke seg muntlig hjemme er spesielt relevant for dette. De åpner for at elevene kan trene sine muntlige ferdigheter på en arena som kanskje føles tryggere enn klasserommet noe Blacks studie (Thorne et.al. 2009) peker på som noe av det viktigste når man skal diskutere hvordan digitale arenaer påvirker elevens utvikling. I studien beskrives elevens selvinitierte aktivitet på fritiden, og hvordan den økte følelsen av å mestre språket førte til et økt ønske om å ta det i bruk. Lærerne som ble intervjuet i denne oppgaven er klar over at dette foregår hos mange av sine egne elever også, men de var usikre på hvordan eller om de i det hele tatt kunne ta dette i bruk i undervisningen. Forslagene som dreier seg om at elevene tar opp seg selv prate hjemme og laster opp kan virke som et greit kompromiss mellom "tilfeldighetene" som styrer elevenes egen språkutvikling og egne aktiviteter på fritiden og strukturen og effektiviteten som kreves av undervisning. Gjennom tydelige rammer og etterveiledning fra læreren kan aktiviteter

som tar sikte på å utvikle muntlige ferdigheter utenfor skolen utnytte seg av at dette kanskje er en arena som føles tryggere for eleven, uten å "miste" kontrollen over utviklingen.

Opplevelsen av relevans er også et sentralt argument for å ta i bruk digitale hjelpemidler i skolen. Bandura trekker frem dette som en sentral komponent av begrepet *self-efficacy* (Manger, 2013). For en lærer kan det være utfordrende å prøve å holde seg oppdatert på hva som er nytt i den digitale verdenen til en hver tid, digitale hjelpemidlers rolle i å gjøre faget relevant må dermed ikke misforståes som at man hele tiden må ta i bruk det nyeste av verktøy. Digitale hjelpemidler kan derimot brukes for å understreke viktigheten av at elevene utvikler sine muntlige ferdigheter. Her ligger kommunikasjon med andre engelsktalende sentralt, men også enhver aktivitet som krever at elevene tar i bruk og utvikler et ordforråd og språklige strukturer de også får bruk for *utenfor* klasserommet.

---

6. Konklusjon

Min tolkning av lærernes generelle holdning til digitale hjelpemidler, basert på spørsmålet "Er det hensiktsmessig å bruke digitale hjelpemidler for å utvikle muntlige ferdigheter?" er at de mener det egner seg best for å skape variasjon og motivasjon i undervisningen. Dette er som vi har sett ikke de eneste tankene lærerne har, men selv om de hadde konkrete forslag til metoder med hensikt å utvikle muntlige ferdigheter kan det virke som om "variasjons- og motivasjonsargumentet" er dominerende. For å løfte diskusjonen opp fra dette nivået, og for å løfte undervisningen fra et nivå der man tar i bruk digitale hjelpemidler "bare for å ha gjort det" eller bare fordi læreplanen sier at det skal gjøres er man nødt til å spørre hva det er som gjør denne undervisningen unik. Hva er det som skiller undervisning med et fokus på digitale hjelpemidler fra undervisning uten digitale hjelpemidler?

Digitale hjelpemidlers rolle i elevenes muntlige utvikling dreier seg først og fremst om nye og mer varierte kanaler for input. Hvordan, og hvorfor, vi skal jobbe med disse i undervisningen har jeg forsøkt å besvare her gjennom å gi en oversikt over hvilke prosesser som faktisk settes i gang når elevene blir presentert for nytt input. Grunnen for inputets sentrale rolle i denne oppgaven er at det er vanskelig å skille "tradisjonell" muntlig produksjon fra muntlig produksjon der man tar i bruk digitale hjelpemidler, nettopp fordi at ved all muntlig produksjon er det eleven som er verktøyet. Argumenter rundt produksjon må dermed dreie seg om *hvem* man produserer for, og hvilke kanaler produksjonen blir presentert gjennom. Det er ikke noe poeng i å for eksempel ønske seg en språklab hvis bruken av denne begrenser seg til å la elevene lese høyt for hverandre gjennom en mikrofon. De unike mulighetene digitale hjelpemidler åpner for i denne sammenhengen knytter seg til lagring, deling og kommunikasjon med mennesker man vanligvis ikke kan kommunisere med (for eksempel andre skoler i utlandet). Her får digitale hjelpemidler en mer funksjonell rolle, i at den åpner for større fleksibilitet for hvor muntlig aktivitet finner sted og hvem man kommuniserer med. For eksempel åpner digitale læreplattformer som itslearning for at klasserommet ikke lenger er en av de eneste arenaene der læreren kan komme med innspill for og veilede elevenes muntlige utvikling.

Digitale hjelpemidler har åpnet for utallige metoder en lærer kan ta i bruk for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter i engelsk. Når lærerne klarer å løfte bruken bort fra kun variasjons- og motivasjonsformål, kan man virkelig utnytte alle mulighetene.

Litteraturliste

Davies, C. (2007). What can technology do for/to English. I Adams, A. & Brindley, S. (Red.), *Teaching Secondary English with ICT* (s. 50-66). Maidenhead: McGraw-Hill Education.

Drew, I. & Sørheim, B. (2009). *English Teaching Strategies – Methods for English teachers of 10 to 16-year-olds*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Dudeny, G. & Hockly, N. (2007). *How to... teach English with technology*. Harlow: Pearson Education Limited.

Gass, S. M. & Selinker, L. (2008). *Second Language Acquisition: An Introductory Course*. New York: Routledge

Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Harlow: Pearson Education Limited.

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2011). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Manger, T. (2013). Motivasjon og læring. I S. Lillejord, T. Manger & T. Nordahl, *Livet i skolen 2: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap: Lærerprofesjonalitet* (s.133-163). Bergen: Fagbokforlaget.

Saville-Troike, M. (2006). *Introducing Second Language Acquisition*. New York: Cambridge University Press.

Traavik, H., Hallås, O. & Ørvig, A. (Red.). (2009). *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Thorne, S. L., Black, R. W. & Sykes, J. M. (2009). Second Language Use, Socialization, and Learning in Internet Interest Communities and Online Gaming. *The Modern Language Journal*, 93, 802-821. Lokalisert på <http://www.jstor.org/stable/25612276>

Utdanningsdirektoratet. (2013). *Læreplan i engelsk*. Lokalisert på <http://www.udir.no/kl06/ENG1-03/>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Innledning	Overgang	Nøkkelspørsmål	Avslutning
<p>Informasjon om prosjektet.</p> <p>Betydningen av å være med på intervjuet. Dokumentasjon, anonymitet. Rett til å avbryte. Antydde lengde.</p> <p>Problemstilling: <i>Hvordan kann digitale hjelpemidler fremme elevenes muntlige ferdigheter i engelskfaget? -> FORKLAR!</i></p> <p>Faktaspm:</p> <p>Hvor lenge har du jobbet som lærer?</p> <p>Hvilke fag underviser du i?</p> <p>Introspm:</p> <p>Hvorfor er muntlige ferdigheter så viktig i engelsk?</p>	<p>Hvilke erfaringen har du med å bruke digitale hjelpemidler i undervisningen?</p> <p>Hvordan har du arbeidet med muntlige ferdigheter?</p>	<p>Har digitaliseringen av skolen åpnet nye dører? Utdyp.</p> <p>Kan du tenke deg noen konkrete metoder man kan bruke for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter digitalt?</p> <p>Er det hensiktsmessig å bruke digitale hjelpemidler for å utvikle muntlige ferdigheter? Hva er det som skiller det fra „gammeldags“ undervisning?</p> <p>Hva er fordelene/ulempene ved bruk av IKT på denne måten?</p> <p>Tror du elevenes selvstendige bruk av IKT påvirker deres muntlige ferdigheter? Hvordan?</p> <p><i>Hvis „sant“:</i></p> <p>Kan dette tas inn i klasserommet?</p>	<p>Avsluttende kommentarer.</p> <p>Spørsmål?</p> <p>Mer på hjertet?</p>

Vedlegg 2: Intervju Lærer 1

Hvor lenge har du jobbet som lærer?

Har jobbet 5 år som utdannet. Erfaring fra før fra bl.a. spesialskole i oslo hvor jeg for det meste jobbet med atferdskorrigerer. Har også jobbet som vikar før jeg ble utdannet. Underviser i engelsk, gym, fysak, design, utdanningsvalg, spesped. Utdannelse: Engelsk og RLE.

Hvorfor er muntlige ferdigheter viktig i engelsk?

Muntlige ferdigheter er den viktigste ferdigheten, får bruk for det til det dagligdagse/daglig. Gir en inngang til faget for mange. Ofte en terskel for folk å begynne å bruke blyant/PC/skrive generelt - muntlige ferdigheter kan få folk over denne terskelen. Lettere å delta i undervisningen om man behersker det muntlige. Bygger selvtillit - denne selvtillitten påvirker eleven helhetlig (også skriftlig). Inngang til faget. Jeg mener det er to dimensjoner av engelsk: Gramatikk og ord er den ene, samfunn og samfunn/kultur er den andre.

Hvilke erfaringer har du med å bruke digitale hjelpemidler i undervisningen?

Synes det er en grei avveksling. Brukes ofte spesielt til individuelt skriftlig arbeid. MEN det går ofte bort mye tid på surring, og krever god planlegging.

Hvordan har du arbeidet med muntlige ferdigheter?

Jobber hele tia: Oppfordrer til muntlig aktivitet, legger til rette for dette. Samtaler enten med hele klassen eller i grupper. Muntlige prøver: Uttale/presentasjon. Høyt fokus på muntlig eksamen (spesielt i 10. klasse). 2 prøveeksamener før den ekte. Lekse - > Leser inn og svarer på spørsmål. Laster opp i itslearning. Lærer kan høre på.

Muntlig prøve på itslearning samt muntlige oppgaver fra boka (mest i timen, men også på itslearning).

Har digitaliseringen av skolen åpnet nye dører? Utdyp.

Ja. Unaturlig uten digital skole. Skolen var digitalisert da jeg begynte å jobbe som lærer. Digitaliseringen er tidsbesparende med tanke på det administrative.

Åpner for høyere grad av variasjon. Det er lett å finne inspirasjon og finne/variere opplegg. Jeg tror de eldre lærerne til tider kan føle det motsatte, at det digitale er noe man *må* gjøre.

Kan du tenke deg noen konkrete metoder man kan bruke for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter digitalt?

Språklab. Har ikke språklab på denne skolen, men skulle ønske vi hadde det. Lekser - digitale hjelpemidler gjør det lettere å sjekke leselekser. Elevene kan for eksempel ta opp seg selv, høre på seg selv. Her ligger det en læringsprosess, spesielt med veiledning fra lærer.

Musikk: Elevene får utdelt en sang på sitt nivå. Kan lese teksten, og øve på å høre hva vokalistene faktisk synger.

Film: Se på film er jo det mest naturlige å hoppe til, men det finnes også andre ting man kan gjøre knyttet til film som aktiviserer elevene. For eksempel prosjektarbeid der elevene lager egne kortfilmer av typen "english in your everyday life", dermed bruker de et bredere/mer folkelig vokabular enn man lærer av tekstene i bøkene.

Elevene lærer utrolig mye engelsk på egenhånd. Skolens rolle må være å ta det "naturlige" og bevisstgjøre elevene på det.

Bevissthet om å lære seg nye ord. -> Sette det inn i sammenheng.

Er det hensiktsmessig å bruke digitale hjelpemidler for å utvikle muntlige ferdigheter? Hva er det som skiller det fra "gammeldags" undervisning? Hva er fordelene/ulempene ved bruk av IKT på denne måten?

Fordeler:

Variasjon

Spiller på relevant arena for elevene.

Ta opp/lagre til ettertid -> Vurderingsgrunnlag.

Progresjonsdokumentasjon.

Motivere.

Grunnlag for samtale.

Ulemper:

Har ofte mål i å underholde, noe som leder til mulighet for avsporing.

Kontroll: Lett å begynne med andre ting. Synes ikke det er vanskeligere å holde kontrollen over elevene enn ved tradisjonell undervisning.

Når det digitale ikke fungerer.

Motivasjon:

Enn så lenge lærebok/det analoge aspektet. Det digitale blir avveksling og variasjon, spesielt på ungdomstrinnet.

-> Engelsk har en stor mulighet for å leke seg til læringen, og det digitale er/kan være en stor del av dette.

Ett av problemene ved "kreative opplegg", enten de er digitale eller ikke, er at det ofte tar mye tid. Kunne gjennomgått mye mer på den tiden det tar å gjennomføre noe kreativt.

Annen utfordring, litt off topic: Hvordan får man ungdommen til å diskutere på engelsk.

Tror du elevenes selvstendige bruk av IKT påvirker deres muntlige ferdigheter? Hvordan? Kan dette tas inn i klasserommet?

100% sikker på at det er sant.

Hvordan: Høre, forstå, snakke. Hører hvordan folk faktisk snakker.

Skype/ventrilo/teamspeak. I blant får man elever som er helt rå på engelsk fordi de bruker mye av fritiden på å kommunisere med andre mennesker fra utlandet.

Tror underholdningsbiten må være en del av for/etterarbeid - altså hjemmearbeid.

Skolen kan ta den naturlige, selvstendige læringen videre i form av kulturbit, faktakunnskap, ord etc kan tas inn.

Engelskfaget kan ikke bli en underholdningsgreie.

Allikevel: Må tenke motivasjon.

Følge med i tia, plukke elementer inn i undervisningen for eksempel nyheter eller andre ting fra nyhetsbildet. Aviser og nyhetssendinger.

Ser for meg en progresjon i engelskfaget. Mye grunnleggende grammatikk på barneskolen.

8.klasse: Regler, grammatikk, sette opp tekst.

10.klasse: Lære siv/kultur og lærer grammatikk "ubevisst" gjennom dette. -> Her må man også følge med og plukke inn nyheter/andre ting.

Vedlegg 3: Intervju Lærer 2

Hvor lenge har du jobbet som lærer?

Har jobbet som lærer siden 1994. Underviser nå 8. og 10. trinn.

Utdannet i Musikk+Engelsk, underviser også i samfunnsfag.

Hvorfor er muntlige ferdigheter viktig i engelsk?

Nøvdenig for direkte kommunikasjon.

Hvilke erfaringer har du med å bruke digitale hjelpemidler i undervisningen?

Har begrenset erfaring med bruk av IKT. Har ikke sett den store nytten.

Prinsipp: Skal kommunisere og utvikle det muntlige sammen med andre, og mener IKT begrenser dette. Legger mer vekt på den "naturlige utviklingen": For eksempel gjennom språkbad. Det digitale brukes heller som motivasjon av og til.

Har noen ganger tatt i bruk websiden som hører til læreverket, men det er ofte lite effektivt.

Har ikke språklab, kunne ønsket seg det.

Det digitale arbeidet går mest på det skriftlige.

Bruken av IKT avhenger av type klasse: Med et åpent miljø trenger man ikke å bruke det like mye. Da går det raskere å bare prate i klassen.

Jeg har heller ikke hørt en stor etterspørsel etter IKT.

"Naturlig" tilegnelse av IKT krever et godt miljø i klassen.

Hvordan har du arbeidet med muntlige ferdigheter?

Høytlesing: Både lesing som grunnleggende ferdighet og som et muntlig verktøy.

Lærer kan vurdere lesing eller generell muntlig tale, og korrigerer gjerne underveis.

Med muntlige framlegg er det ofte innhold som vurderes, ikke språk og uttalelse.

Trener elevene i å tørre å prate.

Individuell høring: Tar ut elevene 1 og 1. Elevene har en forberedt tekst. Leser litt og snakker om teksten - et opplegg som ligner på muntlig eksamen. Her får elevene vist mye mer enn de får i klasserommet.

IKT gir tilgang på engelsk fra hele verden. Viser at det ikke trenger å være et mål å snakke "perfekt" engelsk, snarere at det ikke er noe som heter "perfekt engelsk".

Høytlesning til hverandre - Får med alle, men mulighetene for korrigering er begrenset. Prøver å oppfordre elever til å korrigere hverandre, men det skjer sjeldent.

Klasseledelse og relasjonsbygging er svært viktig for den muntlige aktiviteten i engelsk. Bruker mye energi på gode relasjoner.

Har digitaliseringen av skolen åpnet nye dører? Utdyp.

Digitaliseringen av *samfunnet* har åpnet nye dører.

Spill+kommunikasjon på fritid fører til at ungene får mye gratis. De kan ha venner hvor som helst i verden.

Sliter med å få dette inn i skolen. De formelle kravene blir ikke nådd hvis vi skal bruke spill. Det er tilfeldighetene som styrer i elevenes selvstendige læring utenfor skolen, selv om dette kanskje er det som kan kalles "naturlig språkutvikling".

Det er vanskelig å dekke kompetansemålene hvis vi skal være "kreative". Da vil 2 timer i uka være for lite tid. Det er ikke nok å la tilfeldighetene styre. Opplæringa må være effektiv.

Usikker på om det digitale i skolen hjelper noe særlig. Spiller av tekster fra nettet/itslearning. Modelllæring kan nok hjelpe til å utvikle elevenes engelskkunnskaper.

Fonetikk. Lydskrift. Ser på lydskriften når man lærer nye ord, og har fokus på den. Dette fører til at mange elever i 10. klasse forstår lydskrift, selv om de ikke har pugget fonetikk. Er sunt for elevene å kunne lese lydskrift selv om de ikke SKAL lære det.

Kan du tenke deg noen konkrete metoder man kan bruke for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter digitalt?

Itslearning: Innlesing av hjemmearbeid. Med fokus på intonasjon er dette en fin aktivitet. Eleven kan lese inn og få direkte vurdering.

Er det hensiktsmessig å bruke digitale hjelpemidler for å utvikle muntlige ferdigheter? Hva er det som skiller det fra "gammeldags" undervisning? Hva er fordelene/ulempene ved bruk av IKT på denne måten?

I forbindelse med hjemmearbeid: Effektivt mtp. Tidsbruk, det tar ikke tid av undervisningen, og man får heller aldri tid til å høre på alle i klasserommet. Det blir derimot mer jobb for læreren. I klasserommet blir det bare en kort kommentar, men kommentarer til hjemmearbeid kan være mer utfyllende.

Best på hjemmebane å bruke digitale hjelpemidler muntlig. Det skjerper elevene å vite at det skal spilles inn, kan hende det foregår en del selvkorrigering.

Ulempe: Tid og ressurser/rom/antall voksne. Alt tullet som skjer med datamaskiner- Utstyret på skolen er ofte mindre enn ideelt.

Tror du elevenes selvstendige bruk av IKT påvirker deres muntlige ferdigheter? Hvordan? Kan dette tas inn i klasserommet?

Ser en utvikling over de siste 20 årene.

Elevene har et annet ordforråd. Inntrykk av at dette kommer f.eks. gjennom dataspill.

Elevene tvinges til å gjøre seg forstått når de spiller, og dette gir en god del ubevisst læring.

Relevansen i skolebøker kan være et problem. De henger langt etter hva elevene synes er relevant. Allikevel har f.eks. New Flight god tekstprogresjon og fine mellommenneskelige tekster, selv om temaene ofte kan være kjedelige i elevenes øyne.

Problematisk å ta inn det digitale. Delvis fordi vi er konservative. Elevene får for eksempel ikke ha mobil.

Spørsmål jeg må stille er om det er effektivt nok, eller bare et avbrekk? Kanskje kan IKT fungere som en del av et belønningssystem?

Målbarheten er også et problem.

Variasjon er viktig for å dekke hele klassen. Forskjellige læringsstrategier, og IKT blir en del av dette.

Tror mange har godt av et personlig forhold til en lærer. Litt skremmende å slippe det over til maskina. Da mister man noe av den menneskelige siden – i hvert fall i forhold til læreren.

Avsuttende kommentarer?

Det er et problem at lærere ikke har tid til påfyll av ideer og utvikling av seg selv. Skolene må være våkne på utviklingen i samfunnet. Viktig å henge med.

Mye kunnskap dukker opp på nettet, det er sjeldent lærere får tid til faglig oppdatering. Digital kompetanse må ligge som en skolekultur, eller ihvertfall vektlegges av ledelse. For eksempel har skolen nettopp fått smartboard, men uten noen nevneverdig opplæring.

Vedlegg 4: Intervju Lærer 3

Hvor lenge har du jobbet som lærer, hvilke fag underviser du i?

Underviser i spansk og engelsk.

Begynte som lærer i 1983.

Bruker digitale hjelpemidler annerledes i språkfag: Uttalelse - lydopptak på nett - leselekser. Opptak av muntlige lekser. Er mye problemer med IKT.

Hvorfor er muntlige ferdigheter så viktig i engelsk?

Det er det muntlige vi bruker oftest når vi tar i bruk engelsk. Det skriftlige er derfor ikke like viktig.

Hvilke erfaringer har du med å bruke digitale hjelpemidler i undervisningen?

Undervisningen fikk mer rom for variasjon når man fikk muligheten til å bruke det.

Man har tilgang til Native speakers som faktisk kan lese opp/man kan høre på. Det er ofte varierende kvalitet på lærernes egne ferdigheter, og det digitale har åpnet for at eleven kan høre på ordentlige native speakers som rollemodeller.

Filmsnutter, sanger etc. leder til mer variasjon for elevene og kan holde motivasjonen oppe.

Hvordan har du arbeidet med muntlige ferdigheter?

Kan være skummelt å prate i klassa. Begynner sakte og forsiktig fra 8. klasse. Viktig å få dem til å begynne å prate, få dem over den "terskelen". Trygghet og et godt klassemiljø er viktig for dette. Jobber gjerne i grupper der elevene leser.

Har digitaliseringen av skolen åpnet nye dører? Utdyp.

Jo, men jeg ser et problem knyttet til elevenes kompetanse:

For de flinkeste er det bra med uendelige mengder stoff. Er derimot en ulempe for de svakere. For de svakere elevene er det lett å gå seg bort på nettet, og de tiltrekkes ofte av det som er morsomt. Dette krever at vi begrenser både oppgaven og tidsbruken.

Eksempel: Tentamen. Forberedelsesdag. Avgrenser hva de skal jobbe med. Problem for de svake å plukke ut det som er vesentlig.

For 30 år siden spurte mange "hvorforskal vi lære engelsk". I dag er det aldri noen som spør om det. En elev i dag ville fått karakter 15 for 30 år siden.

Kan du tenke deg noen konkrete metoder man kan bruke for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter digitalt?

Språklab. I en språklab kan elevene lytte til seg selv, og læreren kan rette feil der og da.

Spørsmål til tekster blir ofte gitt som muntlige lekser. Disse kan elevene lese inn.

Få dem bevisst på å høre på tekster. De kan for eksempel trenes til å lytte etter hvordan ord uttales.

Hjemme på rommet - Prater inn i mikrofon. Kan gjøre dem tøffere i klasserommet hvis de bruker engelsk daglig på fritiden.

Har tenkt på at det ville vært tøft å opprette kontakt med en engelskspråklig skole.

Er det hensiktsmessig å bruke digitale hjelpemidler for å utvikle muntlige ferdigheter? Hva er det som skiller det fra "gammeldags" undervisning? Hva er fordelene/ulempene ved bruk av IKT på denne måten?

Mange fordeler er blitt nevnt tidligere.

Det er utfordrende å holde elevene "on task" når man drar databruk inn i klasserommet.

Krever elever som er motivert for å lære engelsk, og det krever mye fokus fra elevenes side for å ikke bli distrauert.

Man må ikke bruke IKT for enhver pris. Det fungerer/egner seg best som et supplement for vanlig undervisning.

Tror du elevenes selvstendige bruk av IKT påvirker deres muntlige ferdigheter? Hvordan? Kan dette tas inn i klasserommet?

Ja.

Det er stor forskjell på elever.

"Gamergutta" har gjerne et begrenset ordforråd. Opplever at de kan mye engelsk, men er ofte for begrenset.

Ser mange som opprettholder kontakt med folk de har truffet rundt om kring i verden.

Elevene er flinke til å finne frem på nettet. De kan for eksempel komme med tips til filmer etc. læreren kan bruke.

Det er ingen som spør etter teksting av filmer lenger.

New Flight har gode nettaktiviteter/spill knyttet til grammatikk/ordforråd. Elevene er konsentrerte hvis de settes til å jobbe med digitale hjelpemidler. Setter på hodetelefoner og arbeider selvstendig.

Avsluttende kommentarer:

Å ta i bruk digitale hjelpemidler i undervisningen krever en god plan. Man kan ikke tenke at det skal være en "lettvinn" time.

Det kan heller ikke brukes hele tiden/i alle situasjoner.

Lærere i dag går aldri til timen uten PC.